

isabet
YAYINLARI

Türk Dili ve Edebiyatı

6

AÇIK ÖĞRETİM LİSESİ

Kolay
anlaşılır

Video Konu
Anlatımı

Çözümlü
Testler

Güncel Çıkmış
Sorular

isabet

YAYINLARI

AÇIKÖĞRETİM LİSESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 6

KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

Copyright ©

İSABET YAYINCILIK ve EĞİTİM HİZMETLERİ SAN. TİC. A.Ş

Bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan şirketin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır. Bu kitabın tüm hakları **İsabet Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.**'ye aittir.

MEB

Bu kitaptaki çıkmış soruların her hakkı **MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne** aittir. Hangi amaçla olursa olsun, tamamının veya bir kısmının kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması ya da kullanılması, yayımlanması **MEB Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün** yazılı izni olmadan yapılamaz. Bu yayın izni telif ücreti ödenerek alınmıştır.

ISBN

978-625-7269-61-2

Yazarlar

İsabet Komisyon

Dizgi & Grafik

İsabet Dizgi

Baskı Yeri ve Cilt

WPC Matbaacılık

Matbaa Sertifika No: 50884

İnternet Hesapları

www.isabetyayinlari.com

bilgi@isabet.com.tr

[isabet.yayincilik](https://www.instagram.com/isabet.yayincilik)

[@isabetyayinlari](https://twitter.com/isabetyayinlari)

isabet AKILLI
TAHTA

www.isabetsdijital.com

SUNUŐ

Deęerli ArkadaŐlar,

İsabet Yayınları olarak Açık Öğretim Lisesi sınavlarına en kolay şekilde hazırlanabilmeniz için **KONU ANLATIMLI SORU BANKASI** kitaplarını hazırladık.

Bu kitabı, **MEB müfredatına tamamen uygun, kolay, anlaşılır ve akılda kalıcı** şekilde hazırladık. Ayrıca önemli yerleri vurgulayıp "tablo", "resim" ve "**uyarı**"larla konunun dikkatinizi çekmesini amaçladık.

Konuları anlatırken **çıkıŐ soruları çözümleriyle** beraber verdik.

Her konunun ardından testleri çözümleriyle öğrendiklerinizi ölçebilirsiniz.

Ayrıca bu kitabın ders anlatım soru çözümleri videolarını **isabetyayinlari.com** adresinden izleyebilirsiniz. Bu kitabın dijital sürümünü **isabetdijital.com** adresinde bulabilirsiniz.

İsabet Yayınları ile yolunuz da AÇIK, ufkunuz da!

Hayat boyu başarılar dileriz...

İÇİNDEKİLER

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI – 6

Roman	6
Tiyatro	19
Eleştiri.....	33
Mülakat / Röportaj.....	43
Cevap Anahtarı.....	56

TÜRK DİLİ VE
EDEBİYATI
6

Hatırlatma

- Yaşanmış ya da tasarlanmış bir olayın yer, zaman ve kişi kadrolarına bağlı olarak uzun biçimde anlatıldığı edebiyat türüdür.
- Romanda olaylar kurgulanarak anlatılır.
- Betimleyici ve öyküleyici anlatımlardan yararlanır.
- Olay, kişi, yer, zaman gibi unsurlar romanın yapı unsurlarıdır.
- Anlatıcı da önemli bir unsurdur; anlatıcı I. ve III. kişi olabilir.
- Anlatıcının bakış açısına göre “kahraman, gözlemci ya da hâkim” bakış açıları” kullanılır.
- Dünya edebiyatında roman türünün ilk örneği Cervantes’in (Servantes) yazdığı *Don Kişot*’tur.
- Romanlar da “serim, düğüm, çözüm” bölümlerinden oluşur.
- Romanda kişiler önemli rol oynar; kişiler karakter ve tip olarak karşımıza çıkar.
- Romanda olay örgüsü “çatışma” üzerine kurulur.
- Romanda anlatma, gösterme, özetleme, geriye dönüş, iç çözümleme, iç konuşma, diyalog, bilinç akışı, üst kurmaca, metinler arasılık gibi yöntem ve tekniklerden yararlanır.
- Romanlar akımlarına göre (klasik, romantik, realist, natüralist); konularına göre (sosyal, tarihi, macera, psikolojik) türlere ayrılır.
- Edebiyatımızda Tanzimat’la başlayan roman Servetifünun Dönemi’nde ve Millî Edebiyat Dönemi’nde gelişerek devam etmiştir.
- Türk edebiyatına roman, Tanzimat Dönemi’nde Yusuf Kâmil Paşa’nın Fransız yazar Fénelon’dan çevirdiği *Télémaque (Telemak)* adlı eserle girmiştir. Bu dönem yazarlarından Şemseddin Sâmî’nin *Taaşuk-ı Talat ve Fitnat* adlı eseri ilk Türk romanı olarak kabul edilir.
- Servetifünun Dönemi yazarlarından Halit Ziya Uşaklıgil ise roman türünün Türk edebiyatında Batı tekniğine uygun ilk örneklerini vermiştir.
- Tanzimat Dönemi’nde Namık Kemal’in *İntibah, Cezmi*; Ahmet Mithat Efendi’nin *Felâtn Bey ile Rakım Efendi, Henüz On Yedi Yaşında*; Sami Paşazade Sezai’nin *Sergüzeşt, Recaizade Mahmut Ekrem’in Araba Sevdası*; Servetifünun Dönemi’nde Halit Ziya Uşaklıgil’in *Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu*; Mehmet Rauf’un *Eylül*; bu dönemde bağımsız çizgide eser veren Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın *Şıpsevdi, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdibaç*; Millî Edebiyat Dönemi’nde Halide Edip Adıvar’ın *Ateşten Gömlek, Sinekli Bakkal* adlı eserleri türün tanınmış örneklerindendir.

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1923-1950)

- Millî Edebiyat Dönemi’nde roman yazan bazı sanatçılar (Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay) Cumhuriyet Dönemi’nde de millî edebiyat zevk ve anlayışıyla yapıt vermeye devam etmiştir.
- Bu yazarlar; gözlemci gerçekçiliğe dayalı, Cumhuriyet devrimlerini, yeni kurum ve değerleri ele alan romanlar yazmıştır.
- Bu yazarlar, topluma yönelik ürünler, romanlar yazmıştır.
- Yakup Kadri ve Halide Edip Anadolu’yu savaş yıllarında tanımış, Anadolu’yu eserlerinde yansıtmış; Refik Halit Karay, Aka Gündüz ise daha çok bireyin immetek temalı eserler vermiştir.
- 1923-1950 arasında roman, farklı biçim ve tekniklerle gelişerek Türk edebiyatındaki varlığını sürdürmüştür.
- Bu dönemde Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun *Yaban*, Reşat Nuri Güntekin’in *Yaprak Dökümü*, Abdülhak Şinasi Hisar’ın *Fahim Bey ve Biz, Çamlıca’daki Eniştemiz*; Peyami Safa’nın *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*, Sabahattin Ali’nin *Kuyucaklı Yusuf*, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın *Huzur* adlı eserleri roman türünün tanınmış örneklerindendir.
- Sıkıntısını çektiğimiz İkinci Dünya Savaşı ve yeni siyasi dönem; yazarları yeni konulara eğilmeye yöneltmiş, bu da konuların çeşitlenmesini sağlamıştır.
- Türk edebiyatında 1950’den itibaren ülkenin sorunlarını irdeleyen romanlar yazılmıştır.
- 1950’li yıllarda aydınların yaşama yaklaşımı romanlara yansımış, 1960’tan sonra da insana yönelen bir anlayışla romanlar yazılmıştır.
- Mahmut Makal, Dursun Akçam, Talip Apaydın, Fakir Baykurt gibi yazarlar köy yaşamına yönelirken Tarık Buğra, Ahmet Hamdi Tanpınar gibi romancılar kaybolan değerlere özlemi işleyen romanlar yazmışlardır.
- Mustafa Necati Sepetçioğlu, Hüseyin Nihal Atsız, Sâmîha Ayverdi, Yahya Akengin, Emine Işınso, Sevinç Çokum, Mustafa Miyasoğlu gibi romancılar millî, dinî ve tarihî hassasiyeti ön planda tutarak eserler verirken Kemal Tahir, Rifat Ilgaz, Yaşar Kemal, Orhan Kemal gibi romancılar da emek, yoksulluk, sömürülme gibi temalara yönelerek toplumcu-gerçekçi bir anlayışla işçilerin, köylülerin ve yoksulların yaşamını ele almışlardır.
- 1960’lardan itibaren de Yusuf Atılgan, Adalet Ağaoğlu, Ferit Edgü, Pınar Kür, Oğuz Atay, Nazlı Eray gibi sanatçılar modernizmin etkisiyle romanlar yazmışlardır.

- “Köy edebiyatı” olarak adlandırılan ve 1970’e kadar genişleyerek süren köy ve köylünün sorunlarına eğilen yazarlar yetişmiştir.
- İlk romanlarını bu dönemde yayımlayan toplumcu gerçekçi yazarlar olarak Kemal Bilbaşar, Samim Kocagöz, Faik Baysal, Halikarnas Balıkcısı sayılabilir.

Örnek 1

“Huzur” adlı roman aşağıdaki sanatçılardan hangisine aittir?

- A) Ahmet Hamdi Tanpınar
- B) Necip Fazıl Kısakürek
- C) Orhan Veli Kanık
- D) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Aralık 2018

ÖRNEK:

Aşağıdaki parçada Türk edebiyatında önemli yer etmiş olan *Yaban* romanından bir kısım verilmiştir.

Hasat mevsimlerinden sonra haftalarca her nevi hububat aynı yalakta yıkanıp ayıklanır. Hatta çok kere, yenilecek şeylerin; çocuk bezleri, kirli don ve gömlekle bir arada çalkalandığı da olur. Bu pisliği onlara anlatmak bir türlü mümkün değildir.

Bu gibi iddialarımı yalnız Mehmet Ali tasdik eder görürüm. Lâkin, pislüğün köylülükten o kadar ayrılmaz bir vasıf olduğuna kanidir ki, bununla uğraşmaya hiç istek göstermez. Zaten, buraya geldiğimiz günden beri, Mehmet Ali, benim hükmümden büsbütün sıyrılmış, tamamıyla asker olmazdan önceki haline dönmüştür. Dünkü neferimin hüviyetinde müşahade ettiğim bu geriye doğru gelişme, ilk zamanlar, beni çok hayrete düşürüyordu. Sonra, ben de, yavaş yavaş köylüleşmeye başlayınca, bu olayı, çevrenin kişi üzerindeki etkisine vermekte güçlük çekmedim.

AÇIKLAMA:

Yaban, Türk edebiyatında Kurtuluş Savaşı'nı konu eden romanlardan biridir. Yazar, bu eserini Millî Mücadele sırasında yaşayıp gördüklerinden yararlanarak yazmıştır. Romanda Anadolu coğrafyasının hazin manzarası eşliğinde köylünün içinde bulunduğu yozlaşma ve sefaleti anlatmıştır. Yazar toplumun içinde bulunduğu olumsuz durumdan Anadolu'yu yüzyıllarca ihmal eden Türk aydınını sorumlu tutmuştur.

Örnek 2

Bu romanda, dünyadan elini eteğini çekmek isteyen bir aydın kişinin acı ve korkunç bir gerçekle karşı karşıya gelmesinin tepkileri anlatılır. Aydın kişi ile köylüler arasındaki düşünce ayrılığı bütün ayrıntılarıyla verilmiştir. “Sağ kolumu ben bunlar için mi kaybettim?” diyen Ahmet Celal, bir yandan da köylülerin bilgisizliği karşısında aydınları suçlar. Bu romanda Yakup Kadri, hep Ahmet Celal'in karamsar gözüyle bakar olaylara kişilere.

Bu parçada tanıtılan roman aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Araba Sevdası
- B) İntibah
- C) Yaban
- D) Aşk-ı Memnu

Temmuz 2019

BIYOGRAFI

Yakup Kadri Karaosmanoğlu (1889-1974)

- Hikâye, roman, anı, mensur şiir, deneme, makale, tiyatro, monografi türlerinde eser verdi.
- Eserlerinde, Türk toplumunun Tanzimat'tan sonra geçirdiği aşamaları anlattı.
- “Toplum için sanat” ilkesine bağlı olup realizm akımından etkilenmiştir.
- Millî Edebiyat akımını benimsedikten sonra dili sadeleşmiştir.

Eserleri:

- **Hikâye:** Bir Serencam, Rahmet, Millî Savaş Hikâyeleri
- **Roman:** Kiralık Konak, Sodom ve Gomore, Yaban, Ankara;
- Vatan Yolunda, Zoraki Diplomat (anı); Erenlerin Bağından, Okun Ucundan (mensur şiir)...

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1950-1980)

- 1950'lerde İkinci Dünya Savaşı yıllarında yetişen köy çıkışlı, Köy Enstitülü yazarların köy ve kasaba romanlarını yayımlamaya başladıkları görülüyor.
- Peyami Safa, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Samiha Ayverdi bireyin iç dünyasını esas alan romanlar yazmışlardır.
- 1960'lı yıllara değin toplumcu gerçekliğin gittikçe ağır bastığı romanımızda, bu yıllardan sonra ele alınan konulardaki çeşitlenmeyle birlikte, roman yazma yönteminde de bir değişme, gelişme göze çarpar.
- Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Kemal Tahir, Aziz Nesin, Rifat Ilgaz, 1960'tan başlayarak geçirilen siyasal, toplumsal ve ekonomik değişimleri, bunların sonuçlarını işlemişlerdir.
- Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Ferit Edgü, Adalet Ağaoğlu, Nezih Meriç, modernist çizgide romanlar vermişlerdir.
- Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Bahaeddin Özkıışı, Münevver Ayaşlı, Emine Işınso, Sevinç Çokum millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan romanlar yazmışlardır
- 1970-1980 yılları arasında roman yazarları sayısında artış, romanlarda ele alınan konularda çeşitlenme, toplum sorunlarına eğilişi de beraberinde getirir.
- Bu dönem eserlerinde köy ve köylü sorunları işlenirken bir yandan da 27 Mayıs ve 12 Mart olayları ele alınır.
- Belgelere dayanılarak yazılan tarihî romanlarla birlikte Almanya'ya göçün romanlara girdiği görülür.
- Türkiye'den Almanya'ya giden çocukların dil sorunları, anne babalarının iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar, sıra özlemi, Alman topluluğuna uyum sağlamada çekilen sıkıntılar yazarların üzerinde durdukları belli başlı konulardır.
- Abbas Sayar, Muzaffer İzgü, Oktay Rifat, Ferit Edgü, Oğuz Atay, Ümit Kaftancıoğlu, Bekir Yıldız, Selim İleri, Vedat Türkalı, Adalet Ağaoğlu, Sevgi Soysal, Pınar Kür dönemin diğer önemli romancılarıdır.

ÖRNEK:

Aşağıdaki parça Yaşar Kemal'in toplumcu gerçekçi anlayışla yazdığı *İnce Memed* romanından alınmıştır.

Asım Çavuş göz açtırmıyor, güzden beri Değirmenoluk köyünün yörelerinde, Alidağın eteklerinde dönüp duruyor.

Iraz Memed'i dışarı çekti.

- Tipi yok bugün oğul, dedi. Ne yapacaksan yapalım. Bu kız doğurdu doğuracak. Bir köye mi ineceğiz, yok burada tedarikini mi yapacağız, ne yapacaksak yapalım.

Memed küçücük kalmış, sakala gömülmüş yüzünü buruşturarak:

- Bir köye götüremeyiz. Ev ev geziyorlar. Ne yapacaksak burada yapacağız.
- Hemen, dedi. Çocuk geldi gelecek. Ne yapacaksak yapalım.

Memed bazı bazı dağdan köye iniyordu. Ama arkasından da kocaman, bir top kara çalı sürüklüyordu.

İçeri girdiler. Hatçe oturmuş, sırtını mağaranın duvarına vermiş, gözlerini ilerde bir yere dikmiş, kırpmadan bakıyordu. Gözleri donmuş gibi.

Memed:

- Hatçe, biz Iraz Hatunla köye iniyoruz. Sen tüfeğe kurşunu ver, bekle. Biz geceye geliriz.

isabet

AÇIKLAMA:

İnce Memed toplumcu gerçekçi anlayışla yazılmış romandır. Çukurova köylüsünün anlatıldığı bu romanda kişiler kendi sosyal statülerine göre konuşturulmuş. Köylü – Ağa çatışmasının ele alındığı bu romanda İnce Memed, Abdi Ağa, Iraz, Hatçe arasında geçen olaylar anlatılmıştır.

Örnek 3

- Kemal Tahir
- Orhan Kemal
- Yaşar Kemal
- Talip Apaydın

Bu sanatçılar aşağıdaki anlayışlardan hangisinin temsilcileridir?

- A) Modernizmi esas alan
- B) Toplumcu gerçekçi
- C) Gelenekçi
- D) Bireyin iç dünyasını esas alan

Aralık 2018

BİYOGRAFI

Yaşar Kemal (1923–2015)

- Folklor araştırmaları, fıkra, röportaj, hikâye, roman, şiir, tiyatro ve senaryo türlerinde eser verdi.
- Eserlerinde, çoğunlukla Çukurova insanların yaşamalarını anlattı.
- Halkın ortak inançlarını bir masal, efsane, destan havası içinde dile getirdi.
- Özgün bir dili, coşkulu bir anlatımı vardır.

Eserleri:

- **Roman:** Sarı Sıcak (hikâye); İnce Memed, Tenke, Orta Direk, Yer Demir Gök Bakır, Demirciler Çarşısı Cinayeti, Yusufçuk Yusuf, Yılanı Öldürseler...

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1970-1980)

- XIX. yüzyılda Batı'da Aydınlanma Dönemi'yle gelişen, pozitivizme dayanan bilim anlayışı, insana her alanda sürekli ilerlediği ve geliştiği inancını vermiştir.
- Bu durum insanoğlunun hayata ilişkin iyimser bir bakış geliştirmesini sağlamıştır.
- Geleneksel – gerçekçi roman da bu temel üzerinde şekillenmiş, en yetkin ürünlerini XIX. yüzyılda vermiştir.
- Ancak bilim alanındaki bazı gelişmeler sonucu roman anlayışı değişmeye başlamıştır.
- XX. yüzyılda ortaya çıkan kuantum fiziğinin getirdiği bulgular, Heisenberg'in (Hayzınberg) Belirsizlik Kuramı ve Einstein'ın (Aynştayn) Görecelik Kuramı, insanoğlunun gerçek algısının parçalanması ve belirsizleşmesi sonucunu doğurmuştur.
- Bu yeni duruma göre gerçek; göreceli, parçalı bir olasılıktan başka bir şey değildir.
- Bilimsel alanda meydana gelen bu değişimin yanı sıra insanın kavrayamadığı karmaşıklıkta yeni teknolojik ürünlerin ortaya çıkması, insanoğlunun kendi ürettiği bu ürünler karşısında yabancılaşmasına, kendisini zayıf ve değersiz hissetmesine neden olmuştur.

- Bütün bu olgulardan başka I. Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkım ve felaketler insanın hayata karşı iyimserliğini, inancını temelden sarsmıştır.
- Modernist roman; bu yeni olgu ve gelişmelere paralel olarak parçalanmış gerçeklik karşısında kuşkucu ve tedirgin olan, iç dünyasına çekilen, yabancılaşan, toplumla çatışan, karamsar, bunalımlı, zayıf bireyi konu edinmiştir.
- Bu roman anlayışında kronolojik zamanda geriye dönüşler yapılmış, geleneksel anlatım ve yapıdan uzaklaşmış, olay örgüsü ve mekân önemini kaybetmiştir.
- Modernist romancılar daha çok şiirsel söyleyişten, çağrışımlardan, mitlerden, alegorik anlatımdan yararlanmışlar; iç çözümleme, iç konuşma, bilinç akışı, geriye dönüş gibi anlatım tekniklerine başvurmuşlardır.
- 1970-1980 yılları arasında eser veren romancılar, birbirinden farklı konu ve tarz benimsemişlerdir.
- Sanatı toplumdan soyutlamayan Abbas Sayar, ilk romanı *Yılkı Atı*'nda, yılıklığa bırakılmış bir atın hikâyesini anlatır.
- "Tutunamayanlar" romanıyla atılım yapan Oğuz Atay, bu eserinde ironik bir anlatımla küçük burjuvanın düşünce biçimi ve davranışlarını eleştirir.
- Ümit Kaftancıoğlu; romanlarında köylünün sorunlarını, devletin eğitim ve öğretime, öğretmenlere karşı ilgisizliğini ele alır.
- Bekir Yıldız; ilk romanlarında Almanya'da çalışan işçilerin sorunlarını, Almanlardaki yabancı düşmanlığını işler.
- Melih Cevdet, Erdal Öz, Oktay Rifat 12 Mart öncesi ve sonrası olaylara deęinen yazarlar olarak dikkati çekerler.
- Vedat Türkali "Bir Gün Tek Başına"da 27 Mayıs 1960'tan önce devrimi hazırlayan olaylar ve toplumdaki çalkantıları verir.
- "Gülmecenin işlevi güldürmek değil, olaya parmak basmaktır." görüşünü savunan Muzaffer İzgü, eserlerinde gecekodu halkının yoksul yaşantısını, köyden kente göçü konu edinmiştir.
- Bilinç akışı yönteminin olgun örneklerini veren Adalet Ağaoğlu; "Ölmeye Yatmak", "Bir Düşün Gecesi" romanlarında aydın kişilerin sorunlarını ve bunalımlarını; "Fikrimin İnce Gülü"nde ise işçilerin sorunlarını, Almanya'ya göçü ele alır.
- Pınar Kür, Sevgi Soysal gibi yazarlar romanlarında kadınların karşılaştıkları sorunları ele aldılar.

ÖRNEK:

Aşağıda Oğuz Atay'ın modernist anlayışla yazdığı "Tutunamayanlar" romanından alınmış bir parça verilmiştir.

Müzeyyen Hanım oturma odasına döndüğü zaman, Turgut'u aynı yerde, ayakta buldu. Turgut, yavaş bir sesle sordu: "Odasına gidebilir miyim?" Selim'in annesi, Selim'den bir şeyler taşıyan yüzünü yana çevirdi, gözyaşlarını göstermemek için. Turgut bir an durdu, onun omzuna dokunmak istedi; vazgeçti. Selim'in odasına yürüdü. Turgut, biraz içi burkularak girdi odaya. Bu oda benim için, görüldüğü kadar sıkıcı değildi. Belki de sıkıcıydı; benim tanıdığım gibi değildi. Selim de, onu bütün canlılığıyla tanıdığım bir sırada kendini öldürdü. Bu odayı tanımiyorum herhalde; içinde ölen Selim'i bilmiyorum. Odaya ve eşyaya ilk defa bakıyormuş gibi incelemeye başladı. Pencereyi tam kapatmayan ve güneşi biraz geçiren basma perdeler sıkı sıkı kapalıydı. Basmanın bazı yerleri solmuş bazı yerlerine de pencereden sızan yağmur suları, koyu çerçeveli büyük damgalar vurmuş. Pencerenin üstüne çıplak bir rayla tutturulan bu perde, hazin bir belge. Efendim? Bütün kötülük bu perdeden, bu raylardan geliyor. Yerde, asıl rengi anlaşılmayan bir halı ve bir iki kilim parçası. Yazık oldu. Müzeyyen Hanım oğlunun mürüvvetini göremedi.

AÇIKLAMA:

Tutunamayanlar adlı roman modernizm akımının etkilerini yansıtmaktadır. Romanda kronolojik zaman akışında görülen kırılmalar; olay örgüsü, mekân gibi unsurlardan çok bireylerin iç dünyalarının, bunalım ve huzursuzluklarının, toplumla çatışmalarının öne çıkarılması; şiirsel söyleyişe, çağrışımlara yer verilmesi gibi özellikler bu romanın yapısını şekillendiren, modernist özelliklerdir. Yazar romanda bu özelliklerin yanı sıra modern romana özgü iç çözümleme, iç konuşma, bilinç akışı, geriye dönüş gibi teknikleri de kullanmıştır.

Örnek 4

Bu anlayışa bağlı yazarlar; kahramanların anılarını ve bilgilerini, kafalarından neler geçtiğini, dillerinden dökülme-yip kalplerine gömdüklerini okuyucuya aktarabilmek için bilinç akışı, iç konuşma ve iç diyalog gibi farklı anlatım tekniklerini kullanmışlardır. Adalet Ağaoğlu, Ferit Edgü, Yusuf Atılgan, Rasim Özdenören bu anlayışı esas alan önemli sanatçılardır.

Bu parçada sözü edilen roman anlayışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumcu gerçekçi
- B) Modernizmi esas alan
- C) Gelenekçi
- D) Millî edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren

Aralık 2018

BIYOGRAFI

Abbas Sayar (1923-1999)

- Şiir, hikâye, roman gibi türlerde eser vermiştir.
- *Yılkı Atı* romanıyla tanınmıştır.
- Romanlarında başarılı çevre betimlemeleriyle Orta Anadolu gerçeklerini yansıttı.
- Kişileri toplumsal koşulları içinde ele aldı.
- Eserlerinde özeniye ve gereksiz uzatmalara, gerçeği sapıtıran çözümlere düşmedi.

Eserleri:

- **Roman:** *Yılkı Atı*, *Çelo*, *Can Şenliği*, *Dik Bayır*, *Tarlabaşı Salkım Saçak*, *Anılarda Yumak Yumak*;
- **Hikâye:** *Yorganımı Sıkı Sar*; *Gönül Sandalı*, *Sere-serpe* (şiir)...

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN (20. YÜZYIL)

- Roman, Avrupa'da sözlü edebiyattaki destan türünün geçirdiği evrimleşmenin bir ürünü olarak ortaya çıkar.
- Roman türünün ilk başarılı örneği kabul edilen *Don Kişot*, Miguel de Cervantes (Mişel dö Servantes) tarafından 16. yüzyılın sonlarına doğru yazılmıştır.
- 17. yüzyılda Madame De La Fayette (Madam dö la Fayette) klasisizm akımı etkisiyle eserler yazmıştır.
- İngiltere'de Daniel Defoe (Danyel Defo) "Robenson Cruze (Robinson Kruzo)"yu, Jonathan Swift (Canıtın Swift) "Guliver'in Gezileri"ni yazmıştır.
- Roman türünün yetkin örnekleri 19. yy. da verilmeye başlanır.
- Roman bir tür olarak karakteristik özelliklerini romantizm ve realizm akımları sayesinde bu yüzyılda kazanır.
- Stendhal (Stendal), Balzac (Balzak), Flaubert (Flauber), Turgenyev (Törjenyev), Dostoyevski, Tolstoy, Emile Zola (Emil Zola), Henry James (Henri Ceyms), Proust (Prost) yüzyılın önemli romancıları olarak öne çıkmıştır.
- 20. yüzyıldaki sosyal ve teknolojik gelişmeler romana da yansımıştır.
- Bu dönem romancıları arasında Amerikan edebiyatından John Steinbeck (Con Ştaynbek), Ernest Hemingway (Örnt Hemingvey); Alman edebiyatından Thomas Mann (Tomas Man), Erich Maria Remarque (Erik Marya Römark); Fransız edebiyatından Andre Mourois (Andre Moruva), Jaun Paul Sartre (Jan Pol Sartr), Albert Camus (Alber Kamü) sayılabilir.

BİYOGRAFI

Ernest Hemingway (1899-1961)

- Amerikalı yazar ve gazeteci.
- Paris'e yerleşti, burada yaşadıklarını anlatan eserlerini yazdı.
- Kısa ve gösterişsiz yazı tarzıyla bilinir.
- "Yaşlı Adam ve Deniz" adlı eseriyle Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

Eserleri:

- Güneş de Doğar, Silahlara Veda, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Yaşlı Adam ve Deniz, Ya Hep Ya Hiç...

Örnek 5

İlk makalelerini lise yıllarında okul gazetesinde yayımladı. "Yaşlı Adam ve Deniz" adlı eseriyle Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Bazı eserleri şunlardır: Silahlara Veda, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Ya Hep Ya Hiç, Klimanjaro'nun Karları...

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Victor Hugo
- B) Tolstoy
- C) Dostoyevski
- D) Ernest Hemingway

Temmuz 2019

Dil Bilgisi

Anlatım Bozukluğu

- İyi bir anlatım açık, duru, doğru anlatımdır.
- Bu özellikleri taşımayan cümlelerde anlatım bozukluğu vardır.
- Anlatım bozuklukları anlamla ilgili anlatım bozukluğu ve cümlenin yapısıyla ilgili anlatım bozukluğu olmak üzere iki grupta incelenebilir.

Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları Gereksiz Kelime Kullanılması

- Aynı anlama gelen birden fazla kelimenin, işlevi olmayan bir kelimenin veya ekin aynı cümlede kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur.
- Ayrıca bir kelimenin anlamının aynı cümlede başka bir kelime içinde bulunması da anlatım bozukluğuna yol açar.
- ✦ Onların da bu konudaki fikir ve düşüncelerinizi alacağız.
- ✦ Bilin ki merhameti de acımayı da sizden öğrenmedik.
- ✦ Geçmişteki anılarla yaşamak istemiyorum.

Anlamca Çelişen Kelimelerin Kullanılması

- Bir cümlede, anlam bakımından birbiriyle ters düşen kelimelerin veya sözlerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarıdır.
- Genellikle, "kesinlik" anlamı içeren bir kelimeyle "olasılık" anlamı içeren bir kelimenin aynı cümlede kullanılmasıyla ortaya çıkar.

Örnek:

- ✦ Elbette o da şimdi yola çıkmıştır belki.
- ✦ Onu görmeyeli tam tamına üç yıl kadar oluyor.
- ✦ Kesinlikle o da seni özlemiş sanırım.

Örnek 6

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Her ninnide milyonlarca çocukların rüyalarını görüyorum.
- B) Sanat metinleri eminim ki öğretmeyebilir, açıklamaya bilirler belki.
- C) Uzaklık bence mesafeye değil, zihnin sınırlarıyla ilgili bir kavramdır.
- D) Dilimizi doğru kullanmak hepimizin hem ortak görevi hem de vazifesidir.

Aralık 2019

Kelimenin Yanlış Anlamda Kullanılması

- Bir cümleyi oluşturan her sözcüğün anlam değeri vardır.
- Sözcüklerin anlamına uygun kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.
- Anlam veya yazım bakımından birbirine yakın olan kelimelerin, birbirlerinin yerine kullanılmasından kaynaklanır.
- ✦ Yarınki maç televizyondan canlı yayımlanacak. (yayınlanacak)
- ✦ Pazardaki meyvelerin fiyatı çok pahalıydı. (yüksekti)
- ✦ Çocuğun tırnağı bir hayli büyümüştü. (uzamıştı)

Örnek ?

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yaptığımız önlemlerle su tasarrufu sağladık.
- B) Bu borcu ödemek için yardım istiyordu.
- C) Tarladaki otların temizlenmesinin vakti gelmişti.
- D) Uzun zamandan beri görüşüyoruz onunla.

Temmuz 2019

Kelimenin Yanlış Yerde Kullanılması

- Kimi zaman yerinde kullanılmayan bir sözcük anlamında karışıklığa yol açar.
- Genellikle zarf olarak kullanılan sözcük sıfat, sıfat olarak kullanılan sözcükler zarf olarak kullanılırsa bu tür anlatım bozuklukları meydana gelir.
- ✦ İşe gitmeyip bütün gün bomboş evde oturmuş. (İşe gitmeyip bütün gün evde bomboş oturmuş.)
- ✦ Ben de ilk eve gittiğimde onu gördüm. (Ben de eve gittiğimde ilk onu gördüm.)
- ✦ Çocuğun bugün çok başı ağrıyormuş. (Çocuğun bugün başı çok ağrıyormuş)

Deyim ve Atasözlerinin Yanlış Kullanılması

- Deyimlerin kalıplaşmış anlamları vardır ve deyimler bu kalıplaşmış anlamları çerçevesinde kullanılır. Bu kalıpların bozulması ve bir sözün yerine eş anlamı ve benzerinin getirilmesi anlatım bozukluğu oluşturur.
- Kalıplaşmış belli bir anlamı karşılayan deyim başka bir anlamda kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açar.
- ✦ Ayıkla bulgurun taşını. (Ayıkla pirincin taşını.)
- ✦ Güzel notlar alınca öğretmenin gözünden düştü. (Güzel notlar alınca öğretmenin gözüne girdi.)
- ✦ Kadının korkudan etekleri zil çalıyordu. (Kadının korkudan ödü patlıyordu.)
- ✦ Karşıdan gelen kamyonu gören yolcuların canı burnuna gelmişti. (Karşıdan gelen kamyonu gören yolcuların gözleri korktu.)

Anlam Belirsizliği

- Tamlayanı düşmüş isim tamlamasında bazen iyelik ekinin II. tekil kişiye mi III. tekil kişiye mi ait olduğu anlaşılır. Anlam belirsizliği olur. Bu da anlatım bozukluğuna neden olur.
- ✦ Kitaplarını bizim bahçede bulmuşlar. (Senin kitaplarını mı, onun kitaplarını mı?)
- ✦ O gün sınıfını çok beğenmişim. (Onun sınıfını mı, senin sınıfını mı?)

Mantık ve Sıralama Yanlışlığı

- Cümlede, dile getirilen durum veya olayların önem sırasına göre söylenmemesinden ya da söylenenlerde mantık bakımından tutarsızlık bulunmasından kaynaklanan anlatım bozukluklarıdır.
- ✦ Kral ölünce yeni kralı seçmek için halk sandığa gitti. (Bu cümlede mantık hatası vardır çünkü krallık babadan oğula geçer; seçimle belirlenmez.)
- ✦ Kapıda bir saniye değil, bir dakika bile beklemem. (Kapıda bir dakika değil, bir saniye bile beklemem.)
- ✦ Bu feci kazada ölebilir hatta sakatlanabilirdin. (Bu feci kazada sakatlanabilir hatta ölebilirdin.)
- ✦ Bırakın sınıfta ilk beşe girmeyi birinci bile olamaz. (Bırakın sınıfta birinci olmayı ilk beşe bile giremez.)

1. Sabahattin Ali; 1937'de yayımladığı Kuyucaklı Yusuf'ta, bir Anadolu kasabasını, bütün insani, ekonomik ve sosyal gerçekliğiyle ele alarak ezilen köylüleri ve toplumsal yapının aksayan yönlerini anlatır.

Bu parçada sözü edilen eserin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şiir
B) Tiyatro
C) Hikâye
D) Roman

Aralık 2018

2. " - - - " Peyami Safa'nın 1930'lu yıllarda yayımladığı romanıdır. Bu roman, kurgusu ve özellikle başarılı psikolojik tahlilleriyle Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kaşığı
B) Dokuzuncu Hariciye Koğuşu
C) Kiralık Konak
D) İstanbul Hatırası

Aralık 2018

3. Oysa şimdi karıncaları düşünüyordu. Sinemaya gitse, biliyordu, başının ağrısı artacak, içinde hep o bir yere geç kaldığı duygusu olacaktı. O yer belki de burasıydı. "Neden olmasın? Onu bu şehrin bir yerinde görmeyecek miyim? İşlerine çabuk varmak telaşındaki şu karınca sürüsünün arasına karışmaktan şaşırılmış, neden bu camın önünden geçmesin?" Kulakları caddenin gürültüsüyle doluydu.

Bu parça aşağıdaki roman anlayışlarının hangisiyle yazılmış olabilir?

- A) Gelenekçi
B) Millî edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren
C) Toplumcu gerçekçi
D) Bireyin iç dünyasını esas alan

Aralık 2019

4. - - - Dönemi romanlarında Anadolu, değişik bölgeleriyle yansıtılmıştır. Örneğin Toroslar ve Çukurova, Orhan Kemal'in kaleme aldığı "Hanımın Çiftliği" ve "Bereketli Topraklar Üzerinde"; Orta Anadolu Bölgesi ise Fakir Baykurt'un "Yılanların Öcü", "Tırpan" ve "Kaplumbağalar" romanlarına konu olmuştur.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tanzimat
B) Servetifünun
C) Cumhuriyet
D) Millî Edebiyat

Aralık 2019

5. 1923-1999 yılları arasında yaşadı. Gazete satıcılığı, kitapçılık, matbaacılık ve çiftçilik yaptı. Yılkı Atı, Can Şenliği, Dik Bayır, Tarlabası Salkım Saçak, Anılarda Yumak Yumak belli başlı romanlarıdır. Romanlarında Orta Anadolu gerçeklerini yansıttı. Kişileri, toplumsal sorunları içinde ele aldı.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Abbas Sayar
B) Yaşar Kemal
C) Hüseyin Nihal Atsız
D) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Aralık 2019

6. Kapının ağzından ters yüzü döndü. Sofadaki oymalı Maraş sandığının üstüne bıraktı tepsiyi. Merdiveni düzgün indi. Orta işinde çalışan kızlardan birine seslendi:

- Kapının ağzındaki şerbetleri, hanımın konuklarına tut hemen. Soğumasın.
- Niye ben ki Gülhayat Hanım?
- Bu işleri kimselere bırakmazdın? Git tut...

Bu parçada aşağıdaki anlatım tekniklerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Gösterme
B) Geriye dönüş
C) İç konuşma
D) Diyalog

Temmuz 2019

7. Gözlerini o da Kır Abbas gibi kısarak Sellik'e, Purluk'a, Ankara yoluna baktı. Toprakları ince ince taradı. Taraya taraya yeniden Ovacık yolunun altındaki Purluk'a geldi. Belki hiç sürülmemiş kavlak topraklar. Üstünde hiç ot, çöp kalmamış. Bu toprağı adam etmek için epey uğraşmak gerekiyor. Kır Abbas şimdi Rıza'nın hangi otlardan böyle gözünü görüyor gibi söz ettiğini anlamıyor. "Kumu, tını aynı! Kuz yanının Gökkaya tepesiyle kapalı oluşu çok iyi. Hafifçe eğimi de var. Her şey aynı, hiç ayırdı yok."

Bir romandan alınmış bu parçada işlenen konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireysel bunalımlar
B) Köy hayatı ve sorunları
C) Şehir hayatının güçlükleri
D) Kuşaklar arası anlaşmazlıklar

Aralık 2019

8. Yenilmemek ve unutulmamak için yaşamam gerekiyor. Gerçekleri yarınlara ancak bu yolla iletebilirim. Bunu yapıyorum. Yürümekten başka hiçbir şey bilmeden tarihin bir molasında tüm çaresizlere ulaşmayı umuyorum. Onların beni anlayabilecekleri bir molaya kadar beklemeyi bilirim. Kaç bin yıl olursa olsun... Beni anlayacak olanlar: Onlar!...

Bu parçada aşağıdaki anlatım tekniklerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Özetleme
B) Anlatma
C) İç diyalog
D) Bilinç akışı

Temmuz 2019

9. Aşağıdaki parçalardan hangisi köy hayatını konu alan bir romandan alınmıştır?

- A) Ertesi gece de beni köşkte kalmaya mecbur eden bir sebep çıktı: Annem geldi. Gece sofraya kalabalıktı. Yengemin daveti üstüne, Doktor Ragıp'la annesi de yemeğe misafir gelmişlerdi. Ben, Nüzhet'in yanında otuyordum, söze karışmıyordum.
- B) Bu ihtiyar, Kara Kağan'ın iyi kötü günlerini görmüş bir demirciydi. Çok savaşlara girip çıkmış, Kara Kağan tutsak edildiği zaman da onunla birlikte Çin'e götürülmüş, yıllarca Çin zindanlarında kalmıştı.
- C) 1920 baharı, dağların sınır çizdiği Batı Anadolu'daki bu şehre barut kokularıyla geliverdi. Yine de sırtlar yemyeşildi, toprak kokusu yine de gönül alıyordu ve doruktaki karlar yine de sarışın fısıltılarla insanın içine ılıkılık veriyordu.
- D) Sonraları Türkmen, toprağı ekmeye başladı. Artık bahar burnunu gösterince kadınlar, çocuklar dağlara göçüyor, erkekler çukurun sıcaklığında kalıyorlardı. Sonra pamuğa bulaştılar. Kadınlar da kalmaya başladı.

Aralık 2019

10. Köşe başındaki sokak lambası yanınca, ortalığa sarı ve soluk ışıklar yayıldı. Akşam iyiden iyiye çökmüştü. Hafiften yağın yağmur bizi ıslatmaya başladı. Sokak lambasının altında bir dilenci oturuyor ve kucağındaki enstrümanıya birtakım parçalar çalıyordu. Birden herkes köşenin diğer ucundan gelen acı bir çığlığa dikkat kesildi.

Bu parçada aşağıdaki duyuların hangisinden yararlanılmamıştır?

- A) Görme
B) İşitme
C) Tatma
D) Dokunma

Aralık 2018

11. Cümlede aynı anlama gelen sözcüklerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde bu tür bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Buralara kadar gelebileceğini hiç kimse tahmin edemezdi.
- B) İlk atandığım bu şehirde yirmi bir yıl kaldım, sonra ayrıldım.
- C) Bu güzel haberi alınca sevinmiş, âdeta etekleri tutuşmuştu.
- D) Memlekete ara sıra, nadiren uğrar akrabalarını ziyaret eder.

Aralık 2019

12. Aşağıdaki parçalardan hangisi diğerlerinden farklı bir bakış açısıyla yazılmıştır?

- A) Zihnini boşalttı ve dikkatini ruhunun karanlık atmosferine daldırıp çıkardı. Öfkesi devam ediyor. Nefretten başka ikinci his yok. Demek müspet alakalar, öfkenin yorulduğu anı beklemek için şuurun altına sınıyorlar.
- B) Süreyya belki de ona, aslında Fransa üzerine iyi şeyler anlatmak istiyor. Fakat farkına varmaksızın Mehmet Ali'nin dayanak noktalarını sarsıyor. Hırpalıyor; içine ağır, pişmanlık gibi bulanık bir tortu çöktürüyor.
- C) Hakikaten röportajdaki resimlerin birçoğu benim değildi. Beni at üstünde gösteren resim aşikâr şekilde bir İngiliz manzarasının ortasında idi. Kütüphanem diye tanıtılan yeri ömrümde görmemişim, göremezdim.
- D) Evden eve gidip gelmeler, anlatmalar, dur durak bilmeden Memidik'e yeniden anlattırmalar. Bugün köyün en mutlu günü. Herkes bu hikâyenin tadında. İliklerine kadar bu hikâyeyi duyuyorlar.

Aralık 2019